

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 703/2025-11

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], narodeného [REDAKOVANÉ], t. č. Ústav na výkon trestu odňatia slobody Hrnčiarovce nad Parnou, zastúpeného JUDr. Jurajom Gavalcom, advokátom, Piešťanská 3, Trnava, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Tdo/28/2024 z 23. októbra 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 3. januára 2025 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na súkromie napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ktorým bolo odmietnuté jeho dovolanie, v ktorom namietal, že jeho trestné stíhanie bolo vykonané bez súhlasu poškodeného, hoci jeho súhlas sa podľa zákona vyžaduje.

2. Sťažovateľ bol stíhaný a prvostupňovým súdom odsúdený okrem iného za trestný čin porušovania domovej slobody spáchaný na manželke a svokre. V prípravnom konaní poškodené na výzvu vyšetrovateľa vyjadrili súhlas s trestným stíhaním sťažovateľa. V odvolacom konaní sťažovateľ predložil krajskému súdu späťvzatie súhlasu poškodených s jeho trestným stíhaním. Krajský súd späťvzatie neakceptoval s odôvodnením, že súhlas s trestným stíhaním nebol potrebný, pretože sťažovateľ a poškodené nemôžu byť považované za blízke osoby. Najvyšší súd odmietol dovolanie sťažovateľa s tým, že sa stotožnil s rozhodnutím i dôvodmi rozhodnutia krajského súdu, pričom odôvodnenie krajského súdu prevzal v podobe úplnej citácie do uznesenia o dovolaní.

3. Sťažovateľ bol rozsudkom Okresného súdu Trnava sp. zn. 5T/45/2022 z 10. augusta 2022 uznaný za vinného zo spáchania zločinu porušovania domovej slobody podľa § 194 ods. 1 a 2 písm. a)

a ods. 3 písm. a) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. d) a § 139 ods. 1 písm. e) Trestného zákona, ktorého sa dopustil na skutkovom základe, že 7. júla 2021 v čase okolo 15.50 h v obci [REDAKOVANÉ] po odopretí prístupu do rodinného domu bývalou manželkou [REDAKOVANÉ], keď táto chcela zavrieť vchodové dvere, tieto odtláčil rukami, ju odsotil a vošiel do domu, cez chodbu a garáž prešiel na dvor, pričom [REDAKOVANÉ] a jej matka [REDAKOVANÉ], narodená v roku 1954, po ňom kričali, aby odišiel, následne na dvore pristúpil k [REDAKOVANÉ], udrel ju päšťou do ľavej ruky a sotil ju oboma rukami do hrudníka, následkom čoho spadla na zem, kde ju jedenkrát kopol do oblasti chrbta, načo ju [REDAKOVANÉ] začala brániť, ale obvinený [REDAKOVANÉ] chytil za ramená, zhodil na zem a niekoľkokrát ju kopol do oblasti chrbta, čím [REDAKOVANÉ], bytom [REDAKOVANÉ], spôsobil pomliaždenie driekovej oblasti, pomliaždenie kostrče a pomliaždenie ramena vľavo s dobou liečenia 7 dní a poškodenej [REDAKOVANÉ], bytom [REDAKOVANÉ], spôsobil pomliaždenie chrbta v oblasti hrudnej chrbtice, pomliaždenie hrudníka vpravo a pomliaždenie ramena vpravo s dobou liečenia 7 dní.

4. Sťažovateľ bol zároveň odsúdený aj za trestný čin lúpeže (za iný skutok nesúvisiaci s bývalou manželkou a svokrou) a za uvedené skutky mu bol uložený súhrnný trest vo výške tri roky odňatia slobody.

5. Proti tomuto rozsudku podal odvolanie v neprospech obvineného prokurátor v časti výroku o treste. Sťažovateľ odvolanie nepodal, ale odvolaciemu súdu predložil späťvzatie súhlasu oboch poškodených s trestným stíhaním sťažovateľa za citovaný skutok. Poškodené najprv vyjadrili svoj súhlas s trestným stíhaním v prípravnom konaní na výsluchu 12. apríla 2022. Písomným podaním zo 17. októbra 2022 svoj súhlas počas odvolacieho konania vzali späť.

6. Odvolací súd na verejnom zasadnutí 3. novembra 2022 vypočul poškodené v súvislosti so späťvzatím súhlasu s trestným stíhaním sťažovateľa a rozsudkom sp. zn. 6To/134/2022 z 3. novembra 2022 rozhodol tak, že konanie nezastavil a zároveň na základe odvolania prokurátora uložil prísnejší trest odňatia slobody vo výške päť rokov odňatia slobody. V odôvodnení krajský súd uviedol, že právny záver vyšetrovateľa o tom, že obe poškodené boli oprávnené disponovať trestným stíhaním sťažovateľa, nebol správny. Súd nie je viazaný rozhodnutím vyšetrovateľa. Krajský súd nepovažoval poškodené za osoby oprávnené dať súhlas so stíhaním, a preto späťvzatie nemôže byť účinné. Krajský súd posúdil kvalitu vzťahu sťažovateľa a jeho bývalej manželky a označil ju za nízku. Pociťovanie ujmy z trestného stíhania sťažovateľa ako ujmy vlastnej podľa názoru krajského súdu nemožno vyvodzovať len z toho, že ich spoločné deti (resp. vnúčatá) odlúčením od obžalovaného trpia, ale je nutné vzájomné vzťahy sťažovateľa a oboch poškodených hodnotiť komplexne. Podporne krajský súd argumentoval tým, že iniciatíva pre späťvzatie nevzišla z vôle samotných poškodených, ale od sťažovateľa, resp. jeho obhajcu, pričom tomu predchádzalo uhradenie nielen majetkovej, ale aj nemajetkovej ujmy uplatnenej poškodenými zo strany rodičov sťažovateľa.

7. Sťažovateľ v podanom dovolaní namietal, že jeho trestné stíhanie bolo vykonané bez súhlasu poškodeného, hoci jeho súhlas sa podľa zákona vyžaduje. Najvyšší súd dovolanie napadnutým uznesením odmietol, pričom sa plne stotožnil s argumentáciou krajského súdu vrátane rozsiahlej citácie rozsudku.

II. Sťažostná argumentácia

8. V ústavnej sťažnosti namieta sťažovateľ právny názor najvyššieho a krajského súdu, v zmysle ktorého majú sudy pri aplikovaní inštitútu súhlasu poškodeného s trestným stíhaním posudzovať kvalitu vzťahu páchatel'a a poškodeného pomocou intenzity vnímania vzniknutej ujmy, pričom daný vzťah je potrebné posudzovať komplexne a nielen izolovane z toho hľadiska, že odsúdením trpia spoločné deti poškodenej a sťažovateľ'a. Podľa sťažovateľ'a právny názor súdu je založený výlučne na ochrane obvineného pred trestným stíhaním, a nie aj na ochrane poškodených. Sťažovateľ namieta logický rozpor v odôvodnení rozhodnutia krajského súdu, pretože krajský súd na verejnom zasadnutí týkajúcom sa späťvzatia zisťoval, či poškodené neodmietajú vypovedať pre ich vzťah k nemu. Podľa sťažovateľ'a to svedčí o skutočnosti, že inštitút súhlasu slúži nielen na ochranu obvineného, ale aj na ochranu poškodených. Krajský súd na podporu svojho právneho názoru uviedol, že skutočnosť, že poškodené žiadali o náhradu škody, je v nesúlade s pociťovaním ujmy obvineného ako ujmy vlastnej. Z hľadiska procesného sťažovateľ taktiež namieta, že najvyšší súd doslovne citoval argumentáciu krajského súdu a k veci neuviedol vlastnú právnu argumentáciu.

III. Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

9. Podľa čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a ktorá bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom. Každú takúto sťažnosť ústavný súd predbežne prerokuje podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

10. Podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ústavný súd môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť ústavnú sťažnosť, ktorá je zjavne neopodstatnená. Za zjavne neopodstatnenú možno podľa ustálenej judikatúry považovať takú ústavnú sťažnosť, pri ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie.

11. Ústavný súd dospel k záveru, že ústavná sťažnosť je zjavne neopodstatnená.

12. Článok 46 ods. 1 ústavy, ktorého porušenie je namietané, obsahuje hlavne (i) právo na prístup k súdu, (ii) právo na riadne odôvodnenie, resp. zákaz procesnej arbitrárnosti, a (iii) právo na rozhodnutie, ktoré nie je výsledkom extrémneho nesúladu medzi skutkovým zistením a ich právnym hodnotením, resp. zákaz zjavne nezmyselného rozhodnutia.

13. Ustanovenie § 9 ods. 1 písm. f) Trestného poriadku znie: „Trestné stíhanie nemožno začať, a ak už bolo začaté, nemožno v ňom pokračovať a musí byť zastavené, ak je trestné stíhanie podmienené súhlasom poškodeného a nebol súhlas daný alebo bol vzatý späť.“

14. Podľa § 211 ods. 1 Trestného poriadku „trestné stíhanie pre trestný čin... porušovania domovej slobody podľa § 194 TZ... proti tomu, kto je vo vzťahu k poškodenému osobou, voči ktorej by mal poškodený ako svedok právo odoprieť výpoveď, ako aj pre trestný čin opilstva podľa § 363 TZ,

ak inak vykazuje znaky skutkovej podstaty niektorého z týchto trestných činov, možno začať a v už začatom trestnom stíhaní pokračovať iba so súhlasom poškodeného. Ak je poškodených jedným skutkom niekoľko, stačí súhlas len jedného z nich.“.

15. Podľa § 130 ods. 2 Trestného poriadku „svedok je oprávnený odoprieť vypovedať, ak by výpoveďou spôsobil nebezpečenstvo trestného stíhania sebe, svojmu príbuznému v priamom rade, svojmu súrodencovi, osvojiteľovi, osvojencovi, manželovi alebo druhovi, alebo iným osobám v rodinnom alebo obdobnom pomere, ktorých ujmu by právom pociťoval ako vlastnú ujmu“.

16. Podľa § 371 ods. 1 písm. f) „dovolanie možno podať, ak trestné stíhanie bolo vykonané bez súhlasu poškodeného, hoci jeho súhlas sa podľa zákona vyžaduje“.

17. Podstatou ústavnej sťažnosti je preskúmať, či najvyšší súd neakceptovaním neprípustnosti trestného stíhania na základe nesúhlasu poškodených s trestným stíhaním sťažovateľa neporušil právo sťažovateľa na súdnu ochranu, konkrétne, či nedošlo k zjavne nesprávnemu právnemu výkladu zo strany konajúcich súdov a či najvyšší súd plným prevzatím argumentácie krajského súdu neporušil právo sťažovateľa na riadne odôvodnenie rozhodnutia. Ak by sťažovateľov právny názor bol správny, rozhodnutiami súdov by došlo k zásahu do jeho osobnej slobody, keďže trestné konanie bez súhlasu poškodeného by bolo neprípustné, a teda by nebol prítomný ani zákonný titul na obmedzenie osobnej slobody sťažovateľa výkonom trestu (sťažovateľ zásah do osobnej slobody výslovné nenamieta).

18. Ústavný súd poznamenáva, že predmetná otázka je z hľadiska ľudských práv veľmi citlivá, pretože neprípustnosť trestného stíhania prakticky znamená „oslobodenie“ obvineného.

19. Inštitút súhlasu s trestným stíhaním je zákonným vyvážením princípu legality v trestnom práve, teda povinnosti stíhať všetky trestné činy (porov. § 2 ods. 5 Trestného poriadku) na strane jednej, a hodnotou súkromného života na strane druhej (porov. Gřivna, T. Soukromá žaloba v trestním řízení. Praha : Karolinum, 2005, s. 89 a nasl.).

20. Zo spojenia ustanovení § 130 ods. 2 a § 211 ods. 1 Trestného poriadku vyplýva, že trestné stíhanie pre trestný čin... porušovania domovej slobody podľa § 194 Trestného zákona možno začať alebo v ňom pokračovať, len ak poškodený vyjadril súhlas s trestným stíhaním obvineného, ktorý je k nemu v rodinnom alebo obdobnom pomere a ktorého ujmu by právom pociťoval ako ujmu vlastnú.

21. Uvedené ustanovenie má otvorenejší obsah, pretože to, koho ujmu možno považovať za vlastnú, vyžaduje výklad. Aplikácia danej normy umožňuje a vyžaduje úvahu, ale nie svojvôľu. Z tohto dôvodu, resp. z dôvodu vyváženia hodnôt legality a súkromia (porov. bod 19) je na mieste istá objektivizácia posúdenia daného vzťahu. Aj keď je vzťah blízkych osôb subjektívna veličina a východiskom pre rozhodnutie súdu je v prvom rade názor poškodených, poškodení nemajú na zastavenie trestného stíhania automatický nárok.

22. Krajský súd vychádzal v svojom rozhodnutí z úvahy, že po rozvoze poškodenej vzťahy s obvineným ochladli, čo vyplynulo z výpovedí poškodených, a ani skutočnosť, že spoločné deti majú dobrý vzťah so sťažovateľom, neznamená bez ďalšieho dostatočnú empatiu medzi poškodenými a obvineným. Krajský súd tiež argumentoval tým, že impulz k späťvzatiu súhlasu nevzišiel priamo od poškodených, ale od rodičov obvineného, čo súvisí s autenticitou vzájomného vnímania ujmy.

23. Ústavný súd nemá dôvod vlastnou úvahou nahrádzať úvahu krajského súdu, resp. najvyššieho súdu, pretože táto nevybočila z rámca § 130 ods. 2 a § 211 ods. 1 Trestného poriadku. Nie je tu bez významu, že krajský súd venoval otázke súhlasu poškodených a jeho späťvzatiu samostatné verejné zasadnutie s dôkladným výsluchom poškodených.

24. Ústavný súd dopĺňa, že z argumentácie krajského súdu nevyplýva, že by daný výklad mal brať ohľad len na obvineného, a nie aj na poškodených. Taktiež skutočnosť, že poškodené žiadali o náhradu škody, nemusí byť v napätí s ich vnímaním ujmy sťažovateľa ako ujmy vlastnej. Praktická, majetková stránka veci nevyučuje emocionálnu stránku veci.

25. Napokon, ústavný súd konštatuje, že vzhľadom na skutočnosť, že odôvodnenie krajského súdu plne vyplnilo predmet veci, nemohlo zo strany najvyššieho súdu dôjsť k zásahu do práva na súdnu ochranu tým, že v úplnosti citoval argumentáciu krajského súdu.

26. Ústavný súd dospel k záveru, že napadnutým uznesením najvyššieho súdu nedošlo k zásahu do základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu, a preto ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. decembra 2025

Robert Šorl
predseda senátu